

2. Бузник А. Инструкция по работе научно-методических групп в неаматорских футбольных командах / А. Бузник, О. Джус. - Киев: Федерация футбола Украины, 2001. - С. 23-25.
3. Вихров К.Л. Педагогический контроль в процессе тренировки / К. Л. Вихров, В. Н. Догадайло. - Киев: Федерация футбола Украины, 2000. - С. 45-52.
4. Голомазов С.В. Тренировка точности юных футболистов / С. В. Голомазов, Б. Г. Чирва. - М.: РГАФК, 1997. – 188 с.
5. Голомазов С.В. Футбол. Методика тренировки «техники реализации стандартных положений» / С. В. Голомазов, Б. Г. Чирва. - М.: РГАФК, 2001. – 116 с.
6. Голомазов С.В. Техника, тактика и тренировка вбрасывания мяча из-за боковой линии / Методические разработки для ВШТ Выпуск 11 // С. В. Голомазов, Б. Г. Чирва. -М.: РГАФК, 1999. – 58 с.
7. Голомазов С.В. Азбука пенальти / Методические разработки для ВШТ. Выпуск 10. // С.В. Голомазов, Б. Г. Чирва. - М.: РГАФК, 1999. – 35 с.
8. Симаков В. И. Футбол. Голы из стандартных положений / В. И. Симаков. - М.: Физкультура и спорт, 1982. – 179 с
9. Шамардин В. Н. Научно-методическое обеспечение подготовки футболистов высокой квалификации / В. Н. Шамардин. - Киев: Федерация футбола Украины, 2001. – 60 с.

Reference

1. Bubnov A.V. Analysis of football development trends on the basis of observations of the European Championship in 2000 / Theory and practice of football // A.V. Bubnov. - 2000. -№3. - pp. 2-4.
2. A. Buznik. Instructions for the work of scientific and methodological groups in non-amateur football teams / A. Buznik, O. Juice. - Kiev: Football Federation of Ukraine, 2001. - pp. 23-25.
3. Vikhrov K.L. Pedagogical control in the course of training / K. L. Vikhrov, V. N. Dogadaylo. - Kiev: Football Federation of Ukraine, 2000. - pp. 45-52.
4. Golomazov S.V. Training accuracy of young football players / S. V. Golomazov, B. G. Chirva. - M. : RGAFK, 1997. - 188 p.
5. Golomazov S.V. Football. Methods of training "techniques of implementation of standard provisions" / S. V. Golomazov, B. G. Chirva. - M. : RGAFK, 2001. - 116 p.
6. Golomazov S.V. Technique, tactics and training of throwing the ball from the side line / Methodological developments for the Higher School of Foreign Affairs Release 11 // S. V. Golomazov, B. G. Chirva. -M.: RGAFK, 1999. - 58 p.
7. Golomazov S.V. ABC penalty / methodological development for HST. Issue 10. // S.V. Golomazov, B.G. Chirva. - M.: RGAFK, 1999. - 35 p.
8. Simakov V.I. Football. Goals from standard positions / V. I. Simakov. - M.: Physical Culture and Sport, 1982. - 179 p.
9. Shamardin V.N. Scientific and methodological support for the training of highly qualified football players / V.N. Shamardin. - Kiev: Football Federation of Ukraine, 2001. - 60 p.

УДК [378.016:796.011.3]:37.013

Максимчук Б. А.

**доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання
Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського**

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Контент-аналіз освітньо-професійних програм, навчальних планів, робочих програм підготовки майбутніх учителів фізичної культури показав, що серед навчальних дисциплін, які підлягають обов'язковому вивченню, для розвитку педагогічної майстерності найбільш важливими є: «Вступ до спеціальності», «Педагогіка», «Психологія», «Культура професійного мовлення та спілкування» та ін.

Однак результати констатувального етапу експерименту показали низький рівень розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури. Виявлено низку недоліків, що ускладнюють процес розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури, серед яких: незначний зв'язок теорії з практикою; теоретична підготовка студентів не носить інтерактивного характеру; традиційні методи навчання у ЗВО; обмежена кількість посібників і методичних рекомендацій щодо висвітлення значення розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури та її впливу на професійну діяльність; незначна кількість завдань, спрямованих на розвиток цієї особистісної характеристики.

Ключові слова: професійна підготовка, констатувальний експеримент, студенти, анкетування, педагогічна практика.

Максимчук Б. А. Современное состояние развития педагогического мастерства будущих учителей физической культуры. *Контент-анализ образовательно-профессиональных программ, учебных планов, рабочих программ подготовки будущих учителей физической культуры показал, что среди учебных дисциплин, подлежащих обязательному изучению, для развития педагогического мастерства наиболее важными являются: «Введение в специальность», «Педагогика», «Психология», «Культура профессиональной речи и общения» и др. Однако результаты констатирующего этапа эксперимента показали низкий уровень развития педагогического*

мастерства будущего учителя физической культуры. Выявлен ряд недостатков, затрудняющих процесс развития педагогического мастерства будущего учителя физической культуры, среди которых: незначительная связь теории с практикой; теоретическая подготовка студентов не носит интерактивного характера; традиционные методы обучения в ВУЗе; ограниченное количество пособий и методических рекомендаций по освещению значения развития педагогического мастерства будущего учителя физической культуры и ее влияния на профессиональную деятельность; незначительное количество задач, направленных на развитие этой личностной характеристики.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, подтверждающий эксперимент, студенты, анкетирование, педагогическая практика

Maksymchuk B. Modern development of pedagogical mastery in future physical education teachers. The content analysis of degree programmes, curricula and syllabi of professional training of future physical education teachers shows that such compulsory courses as Introduction to Profession, Pedagogy, Psychology, Culture of Professional Speech and Communication are the most important for developing pedagogical mastery. However, the results obtained from confirming experiment demonstrate the low level of pedagogical mastery in future physical education teachers. There are certain problems which complicate the process of developing pedagogical mastery in future physical education teachers. They include a vague connection between theory and practice; theoretical training of students lacks interactivity; traditional methods of teaching and learning; a limited number of textbooks and methodological recommendations for highlighting the importance to develop pedagogical mastery in future physical education teachers and its impact on professional activities; lack of tasks aimed at developing this personal quality.

Keywords: professional training, confirming experiment, students, questionnaires, teacher placement.

Постановка проблеми. Важливим доекспериментальним етапом дослідження є розрізнення понять «професійна підготовка», «професійна компетентність», «професійна готовність», «професійна (особистісна) зрілість» та «професійна майстерність» у проекції на характеристики особистості студента, а також виявлення психологічних, соціометричних й анкетних даних вихованців, що в подальшому коригуватиме перебіг навчального експерименту в референтних групах.

У «Великому тлумачному словнику української мови» поняття «підготовка» трактується як запас знань, навичок, досвіду, набутого у процесі навчання, а також практичної діяльності [2].

Словник професійної освіти подає таке тлумачення понять «професія» та «професійна підготовка». Професія – це набутий у результаті фахової підготовки комплекс спеціальних теоретичних знань та практичних навичок від трудової діяльності людини. А поняття «професійна підготовка» визначається як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей трудового досвіду й норм поведінки, яка забезпечує можливість успішної роботи з певною професією [4].

Поняття «професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту» Л. Сущенко визначає як «процес, що характеризує технологічно обґрунтовані засади вищих навчальних закладів країни надати особистості такого рівня професіоналізму, завдяки якому вона стане конкурентоспроможною на ринках праці, буде самостійно організовувати фізичне виховання різних верств населення регіону й успішно працюватиме в усіх ланках спортивного руху» [5]. Результатом професійної підготовки, власне розвитком професійної компетентності, є готовність до професійної діяльності на високому рівні.

Аналіз попередніх досліджень. Вивчення проблеми професійної компетентності фахівців показує, що компетентність поєднує в собі загальнолюдські, професійно значущі цінності, гнучкість професійного мислення, знання, вміння, здатність до самореалізації (Н. Кузьміна, О. Лебедева, Л. Лук'янова, А. Маркова, М. Розов та ін.).

Питання формування та розвитку компетентностей висвітлені у наукових працях та дослідженнях: психолого-педагогічної – М. Лук'янова; життєвої – І. Єрмаков, Н. Назарук, І. Ящук, полікультурної – К. Юр'єва; професійно-педагогічної – С. Демченко, Т. Колодько; людинознавчої – Л. Кравченко; етнокультурної – І. Гуренко; соціально-педагогічної – Н. Клименко та ін.

Нині поняття «компетентність», «професійна компетентність», «компетенція» виникають і розглядаються в педагогіці в різному контексті, тому дослідники їх розуміють по-різному. Проте аналіз точок зору Е. Зеєра, В. Сластьоніна, А. Хуторського та ін. показав, що в педагогіці компетентність розглядається як системне поняття, а компетенція як її складова.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковці трактують поняття «компетенція» як сукупність певних знань, навичок, умінь, що формуються під час професійної підготовки, а «компетентність» тлумачиться як здатність використовувати набуті компетенції у професійній діяльності.

Саме формулювання ключових понять з точки зору значення й зв'язку з дійсністю нашою думкою, що вони співвідносяться в тріаді «базові знання й задатки – набуття професійних умінь (освіта) – розвиток й удосконалення професійних умінь упродовж досвіду». Як зазначає Т. Матвійчук, найвищими якісними показниками праці учителя фізичної культури є два поняття «зрілість» та «майстерність». Особистісну зрілість учителя фізичної культури авторка розуміє як комплексну характеристику особистості фахівця, що забезпечує свідоме прийняття професійно значущих духовних, художніх і матеріальних цінностей і його прагнення реалізувати себе у процесі професійної діяльності в якості вчителя» [3, с. 42].

Згідно з опитуванням випускників Інституту фізичної культури і спорту ВДПУ імені Михайла Коцюбинського близько 0,8 % вихованців загальноосвітніх закладів (серед них – 76 % у міській місцевості) професійно займаються спортом й зорієнтовані на змагальництво, досягнення результатів, глибоку особистісну мотивацію тощо. Звідси можна зробити висновок: акмеологічний аспект фізичної культури, як при формуванні професійних компетентностей майбутнього вчителя, так і в його професійній діяльності, має найширші горизонти й перспективи й мусить бути врахованим у контексті педагогічної

майстерності (ПМ) вчителя. Отже, поняття «майстерність» належить до синонімічного й водночас градаційного ряду «вміння – професіоналізм – майстерність – мистецтво». Це нашоухує на думку, що студенти, як і дипломовані педагоги, можуть досягати різних ступенів якості у своїй діяльності залежно від вихідних здібностей і схильностей, успішного навчання й удосконалення упродовж виробничих практик.

Соціологічне опитування, проведене серед студентів та викладачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за ключовим питанням «Який учитель володіє педагогічною майстерністю?» дозволило виокремити кілька домінант, що виражаються такими концептами: знання, уміння, навички, здібності, досвід, неординарність, підхід, особистість, розвиток, власний приклад.

Екстраполяція цих елементів педагогічної довершеності на зміст і цілі професійної освіти вчителя фізичної культури дозволила зробити важливий проміжний висновок: система вищої освіти може повністю формувати тільки частину цих особистісних професійних домінант (знання, вміння, навички, підходи), на частину – може впливати (особистість, розвиток, досвід, власний приклад), а частина з них є незалежними відносно освітнього процесу змінними (здібності, неординарність, досвід).

У рамках пропедевтичного діагностування першокурсників Інституту фізичного виховання та спорту ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (опитано 85 студентів, які вступили у 2014 році) було з'ясовано валідність таких даних:

а) студенти, які вступали на спеціальність «Фізична культура» та мали високий рівень фізичної підготовки (170 – 200 балів), а також досягнення в окремих видах спорту (1 – 2 розряд, КМС) є високомотивованими в плані готовності до передавання досвіду наступним поколінням, демонстрування власного прикладу, задатків харизми й ефективного менеджменту;

б) студенти, які виявили високий рівень теоретичних знань з профільних дисциплін ЗНО (українська мова, біологія) та помірний або достатній рівень фізичної підготовки (150 – 170 балів) виявили високий або достатній рівень вмотивованості щодо педагогічної діяльності в царині фізичної культури, потреби в передаванні досвіду тощо, проте продемонстрували високий рівень потенційного креативного підходу. Студенти, які виявили помірний рівень теоретичних знань та фізичних нормативів й вступили переважно на контрактну (платну) форму навчання, виявляли високу вмотивованість спорадично.

Отже, помірний / високий рівень інтелектуальної підготовки та помірний / високий рівень фізичної підготовки є взаємодоповнювальними й взаємокомпенсувальними факторами. Це спростовує побутовий стереотип про те, що майстерним вчителем фізичної культури може бути демотивована в педагогічному плані молода людина, яка має високі фізичні кондиції або навпаки, високоерудована молода людина, яка демонструє низькі або помірні фізичні нормативи. Відповідно головна базова характеристика майбутнього вчителя фізичної культури – гармонійність фізичного й інтелектуального розвитку.

Це можна продемонструвати репрезентацією окремих анкет. Так, студент I курсу М., який демонстрував у школі достатні знання, проте захоплювався гімнастикою, зокрема вправами на перекладині й уже в 10 класі займав призові місця в районних змаганнях, ще в статусі учня заслужив авторитет і повагу серед молодших однолітків. Це сформуло в ньому стійку мотивацію для передавання досвіду наступним поколінням.

Інший приклад: студент I курсу А., який займався у спортивній школі за напрямом «Футбол» і став призером чемпіонату області серед сільських команд, під час навчання виявляв помірну зацікавленість до загальних дисциплін («Українська мова у професійному спілкуванні», «Історія України» тощо), проте значну увагу приділяв профільним предметам та фізичному розвитку.

Вищевказані анкетні приклади є типовими, проте близько 8% опитаних студентів I курсу, які виявили явне або приховане бажання розвивати педагогічні здібності в царині ФК мотивували це специфічними аргументами:

- а) довести свою фізичну й педагогічну спроможність;
- б) стати схожим на улюбленого вчителя;
- в) оволодіти найлегшою (один із найпоширеніших стереотипів) педагогічною спеціальністю тощо.

Указані результати анкетування вважаємо валідними й такими, що можуть стати основою подальших досліджень, виходячи з тези, що мотивація поруч зі здібностями й інтелектуально-фізичним рівнем є однією з основних передумов здобуття фаху на високому рівні.

Збір фактичних і статистичних даних для аналізу феномену розвитку ПМ майбутніх вчителів фізичної культури, на нашу думку, має включати відкрите й закрите анкетування, тестування й діагностування кількох референтних груп. По-перше, студентів першокурсників на предмет базових педагогічних, комунікативних, евристичних здібностей, а також вмотивованості в їхньому вдосконаленні; по-друге, студентів 3-4 курсів, які перебувають на етапі становлення-завершення теоретичної й практичної підготовки; випускників освітньо-кваліфікаційних рівнів (бакалавр, спеціаліст); по-третє, колишніх випускників, які мають значний, достатній досвід роботи в школі (3–5 років).

Недосконалість вступної системи до ЗВО педагогічного профілю зумовлює невідповідність або ж гетерогенні комбінації вихідних здібностей студентів-першокурсників та специфічний подальший розвиток цих здібностей.

Так, у процесі вступу на більшість факультетів педагогічних ЗВО в Україні, нажаль, відсутній творчий конкурс або професійний відбір за власне педагогічними здібностями. Зокрема, до Інституту фізичного виховання та спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського на державну форму навчання у 2013–2015 рр. було прийнято 267 студентів, які мали середній бал зовнішнього незалежного оцінювання нижче 180 та виявили високі показники під час складання нормативів з фізичної культури. При цьому вмотивованість та здатність бути учителем ніяк не діагностувалася.

Для вступу на суміжні спеціальності вказаного інституту це не має значення, тоді як недостатність схильності до педагогічної праці або відсутність мотивації до діяльності в цій царині, нажаль, виявляється вже під час навчання студента.

Аналіз анкетних даних студентів проміжного етапу навчання (II–III курси) у 2014 та 2015 роках показали такі можливі індивідуальні варіанти поєднання зовнішнього педагогічного впливу з особистісними характеристиками студента:

1. Має педагогічні, організаційні й комунікативні здібності (всі або частину з них), проте виявляє пасивний або ситуативний тип їхнього вдосконалення під час навчання й виробничих практик. Результат – посередній або достатній рівень ПМ.

2. Не має педагогічних, організаційних і комунікативних здібностей (всіх або частини з них), проте виявляє активний тип їхнього вдосконалення під час навчання й виробничих практик. Результат – посередній рівень ПМ.

3. Має достатній або високий рівень шкільної підготовки з профільних предметів (біологія, українська мова), що, як правило, (згідно з анкетуванням викладачів – у 84 % випадків) корелює зі здатністю до засвоєння компетенцій на репродуктивному й креативному рівнях та спроможністю самонавчатися, саморозвиватися й самовдосконалюватися за доцільного й цілеспрямованого впливу педагогів ЗВО.

Згідно з проведеними дослідженнями, цей тип студентів найпоширеніший та оптимальний, оскільки на тлі загального високого фізичного й інтелектуального розвитку вони найкраще розвивають у собі ПМ навіть, якщо не мали під час вступу достатньої мотивації бути вчителем фізичної культури.

Дослідження результатів педагогічних практик студентів Інституту фізичного виховання і спорту ВДПУ показало, що тим, хто мав достатню теоретичну й фізичну підготовку, але низькі показники з предмету «Педагогічна майстерність», вдалося досягати помірних, репродуктивних успіхів зі своїми вихованцями.

Основним стимулом для учнів у процесі роботи з таким учителем було: а) любов до уроку фізичної культури; б) особистий приклад вчителя як фізично досконалішої («спортивний взірєць») та старшої людини.

Тоді як студенти-практиканти, які виявили високі результати з предмету «Педагогічна майстерність», були учасниками й переможцями конкурсу педагогічної майстерності, окрім вищевказаних стимулів, викликали в учнів низку суб'єктивних психічних феноменів, про які вихованці в своїх анкетах вказували: «цікавий», «нестандартний», «завжди знайде вихід», «я хочу бути на нього схожим».

Щодо психологічних базисних характеристик майбутніх учителів фізичної культури в рамках дисертаційного дослідження було проведено тестування на психологічну стійкість, емоційну лабільність, емпатію, стресостійкість та інші важливі риси менеджера, педагога й психолога (універсальні психолого-педагогічні якості) й компаративне порівняння студентів I – III курсів різних напрямів підготовки.

Результати виявилися важливими для подальшого аналізу й моделювання: серед п'яти інститутів ВДПУ (Інститут фізичного виховання і спорту, Інститут філології й журналістики, Інститут математики, фізики і технологічної освіти, Природничо-географічний факультет, Інститут психології, педагогіки і мистецтв) студенти Інституту фізичної культури і спорту виявили найвищий рівень стресостійкості, готовності до спонтанних педагогічних ситуацій, що потребують негайного вирішення, а також низку інших духовних якостей, котрі напряму пов'язані зі специфікою предмета, способу діяльності й життя вчителя фізичної культури. Це створює сприятливий ґрунт для моделювання інноваційного навчального процесу та дозволяє знехтувати можливими похибками щодо надмірної лабільності, демотивованості та емоційності майбутніх учителів фізичної культури.

Вищенаведені узагальнення вказують на сприятливі умови для розвитку й подальшого застосування майбутніми учителями фізичної культури ПМ, проте й вимагають специфічних методик, прийомів та технік.

Аналіз навчальних програм з курсу «Педагогічна майстерність» Інституту фізичного виховання та спорту ВДПУ імені Михайла Коцюбинського дозволяє резюмувати такі основні їх дидактичні та методологічні особливості, що містять як недоліки, так і переваги:

1. Дисципліна «Педагогічна майстерність» зорієнтована більше на тактику проведення уроку фізичної культури, ніж на загальну стратегію освітнього процесу.

2. Указана дисципліна навчає студента вирішувати найбільш типові й складні педагогічні проблеми та задачі уроків «Фізичне виховання» у школі: розв'язання конфліктних ситуацій, мотивація учня, нестандартний підхід до тих елементів шкільного змісту освіти, що пов'язані з найменшою мотивацією й найбільшим спротивом з боку учнів (організаційні моменти, складання нормативів з неігрових дисциплін тощо);

3. Предмет «Педагогічна майстерність» зорієнтований на нестандартне, небуденне проведення уроків й у процесі свого втілення в шкільній практиці передбачає, що кожен урок має бути особливим і навіть містити елементи епатажу (здивування, зацікавлення), виходу за предмет (спорт, культура, мистецтво);

4. Цей предмет має на меті загострити й окреслити усі переваги предмету «Фізична культура» на тлі інших шкільних дисциплін: розважальність, корисність, змагальність, цікавість, необмежені потенційні можливості й максимально знизити негативні стереотипи щодо уроку фізичної культури: втома, брак вольових зусиль, потреба в організованості, відмінність гендерної мотивації до діяльності (хлопчики більше полюбують предмет, ніж дівчатка, особливо у старших класах).

Окрім цього, на кафедрі теорії й методики фізичного виховання викладається низка дисциплін, суміжних із власне педагогічною майстерністю та таких, що містять її компоненти: «Теорія і методика фізичного виховання», «Спортивно-педагогічне вдосконалення», «Теорія і методика спортивної підготовки». «Основи теорії й методики спортивного тренування», «Нетрадиційні засоби фізичної культури», «Педагогіка фізичного виховання», «Сучасні педагогічні технології викладання фізичної культури», «Підвищення спортивної майстерності».

Було гіпотетично припущено, що високий рівень ПМ може бути у двох випадках: коли абітурієнт (надалі – студент) має достатній вихідний теоретичний рівень (результати ЗНО, високі результати творчого конкурсу), педагогічні здібності,

високу професійну мотивацію. Діагностування останньої проводилося нами під час 1 семестру першого курсу Інституту фізичного виховання та спорту (спеціальність «Фізичне виховання») та студентів 1 семестру 4 курсу, які перебувають на завершальному етапі одержання освітньо-кваліфікаційного рівня.

Оброблення даних засвідчило такі результати: на початку навчання близько 16,5 % першокурсників заявили про відсутність бажання працювати вчителем фізичної культури й мотивували свій вступ бажанням одержати вищу освіту; розвинути фізичні та спортивні здібності. Серед студентів 4 курсу мотивація займатися педагогічною діяльністю вища – 86 % проти 83,5% у першого.

Аргументація мотиваційного вибору розташовується в порядку спадання таким чином: «У мене це виходить», «Робота у школі гарантує хоч і незначний, але стабільний соціальний пакет», «Я хочу передати свої знання і вміння наступному поколінню». Ці дані свідчать про незначне зростання професійної вмотивованості й значне – професійної спрямованості майбутніх учителів фізичної культури ВДПУ. Остання зростає через засвоєння упродовж навчання різноманітних форм її реалізації, серед яких виокремлюють: професійну спрямованість навчальних занять з фізичної культури, педагогічних практик та фізичного виховання в позанавчальний час [1; 6; 7].

Отже, на етапі збирання теоретичних та емпіричних даних у процесі дослідження розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури в процесі професійної підготовки було проведено пропедевтичний доекспериментальний етап збирання емпіричних даних.

У результаті цього серед викладачів і студентів Інституту фізичного виховання і спорту ВДПУ імені Михайла Коцюбинського та Хмельницького національного університету виокремлено спільні концептуальні установки щодо розвитку ПМ: знання, уміння, навички, здібності, досвід, неординарність, підхід, особистість, розвиток, власний приклад.

Було також встановлено, що в рамках здобуття вищої освіти майбутніми учителями фізичної культури неможливо досягнути абсолютного рівня ПМ, тому до інструментарію збирання даних були включені також опитування студентів I курсу, окремо II-III курсів, випускників і діагностування колишніх випускників, які займаються самоосвітою, планомірним підвищенням рівня кваліфікації. Пропедевтичне діагностування виявило також, що найпоширенішим інтелектуально-психологічним типом студентів є особи, що виявляють достатній або високий рівень теоретичної підготовки і здатність до засвоєння ЗУН на репродуктивному й креативному рівнях, спроможність самонавчатися, саморозвиватися й самовдосконалюватися.

Висновки. Контент-аналіз освітньо-професійних програм, навчальних планів, робочих програм підготовки майбутніх учителів фізичної культури показав, що серед навчальних дисциплін, які підлягають обов'язковому вивченню, для розвитку педагогічної майстерності найбільш важливими є: «Вступ до спеціальності», «Педагогіка», «Психологія», «Культура професійного мовлення та спілкування» та ін. Однак результати констатувального етапу експерименту показали низький рівень розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури. Виявлено низку недоліків, що ускладнюють процес розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури, серед яких: незначний зв'язок теорії з практикою; теоретична підготовка студентів не носить інтерактивного характеру; традиційні методи навчання у ЗВО; обмежена кількість посібників і методичних рекомендацій щодо висвітлення значення розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури та її впливу на професійну діяльність; незначна кількість завдань, спрямованих на розвиток цієї особистісної характеристики. Це зумовлює необхідність визначення й обґрунтування педагогічних умов розвитку педагогічної майстерності майбутнього учителя фізичної культури, розроблення моделі.

Література

1. Балахнічова Г. В. Формування професійної майстерності майбутнього фахівця фізичної культури : навч.-метод. посіб. для студ. випускних курсів ін-тів фіз. Культури/ Г.В.Балахнічова, Л.В.Заремба. –Луцьк : РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2004. – 82 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов., ред. В. Т. Бусел.– К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005 – 1728 с.
3. Матвійчук Т. Ф. Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичного виховання й процесі професійної підготовки. Дис...канд. пед. наук. – 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Тетяна Фартівна Матвійчук. – Львів, 201 с.
4. Професійна освіта : Словник : Навч. Посіб. / [Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало]. – К.: Вища школа, 2000. – 390 с.
5. Суценко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Людмила Петрівна Суценко. – К., 2003. – 45 с.
6. Halaidiuk, M., Maksymchuk, B., Khurtenko, O., Zuma, I., Korytko, Z., Andrieieva, R. ... Maksymchuk, I. (2018). Teaching approaches in extracurricular physical activities for 12-14-year-old pupils under environmentally unfavourable conditions. *Journal of Physical Education and Sport*, 18 (4), 2284–2291.
7. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*, 18 (2), 810–815.

Reference

1. Balakhnichova, H. V. (2004). Developing professional skills in future physical education teachers. Lutsk: Vezha.
2. Busel, V. T. (Ed.). (2005). Great explanatory dictionary of the contemporary Ukrainian language. Kyiv; Irpin: Perun.
3. Matviichuk, T. F. (2015). Developing pedagogical mastery in future physical education teachers during professional training. (PhD thesis). Lviv Research and Practical Centre of the Institute for Vocational Education, Lviv.

4. Honcharenko, S. U. (2000). Professional education. Kyiv: Vyshcha shkola.
5. Sushchenko, L. P. (2003). Theoretical and methodological principles of professional training of future specialists in physical education and sport in higher education institutions. (Abstract of postdoctoral thesis). The Institute for Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv.
6. Halaidiuk, M., Maksymchuk, B., Khurtenko, O., Zuma, I., Korytko, Z., Andriieva, R. ... Maksymchuk, I. (2018). Teaching approaches in extracurricular physical activities for 12-14-year-old pupils under environmentally unfavourable conditions. Journal of Physical Education and Sport, 18 (4), 2284–2291.
7. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. Journal of Physical Education and Sport, 18 (2), 810–815.

УДК 796.011.009 (100)

Москаленко Н.В.,
доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, проректор з наукової діяльності,
Яковенко А.В.,
старший викладач кафедри спортивних ігор,
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту,

НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ США

У статті представлено аналіз змісту національних стандартів з фізичного виховання для учнів загальноосвітніх шкіл Сполучених Штатів Америки, розроблених товариством здоров'я та фізичного виховання. Передбачено 5 національних стандартів, що включають в себе рухову компетентність учнів, фізкультурні знання та їх застосування на практиці, здоров'язбереження та відповідний рівень фізичної підготовленості, соціальну інтеграцію, мотивацію, рефлексивну поведінку, задоволення від рухової активності та самовираження за допомогою рухів. Національні стандарти фізичного виховання передбачають певний рівень компетентності учнів кожного класу початкової, середньої та старшої школи. Метою застосування стандартів є фізично грамотний індивід з визначеним рівнем психомоторного, когнітивного та афективного розвитку, який застосовує оздоровчу фізичну активність протягом всього життя. Дослідження проведено для визначення можливостей використання зарубіжного досвіду в практиці фізичного виховання українських школярів.

Ключові слова: фізичне виховання, національні стандарти, школярі, США.

Москаленко Н.В., Яковенко А.В. Национальные стандарты физического воспитания школьников США. В статье представлен анализ содержания национальных стандартов по физическому воспитанию для учащихся общеобразовательных школ Соединенных Штатов Америки, разработанных обществом здоровья и физического воспитания. Предусмотрено 5 национальных стандартов, включающих в себя двигательную компетентность учащихся, физкультурные знания и их применение на практике, здоровьесбережение и соответствующий уровень физической подготовленности, социальную интеграцию, мотивацию, рефлексивное поведение, удовлетворение от двигательной активности и самовыражение с помощью движений. Национальные стандарты физического воспитания предполагают определенный уровень компетентности учащихся каждого класса начальной, средней и старшей школы. Целью применения стандартов является физически грамотный индивид с определенным уровнем психомоторного, когнитивного и аффективного развития, осуществляющий оздоровительную физическую активность на протяжении всей жизни. Исследование проведено для определения возможностей использования зарубежного опыта в практике физического воспитания украинских школьников.

Ключевые слова: физическое воспитание, национальные стандарты, школьники, США.

Moskalenko N., Yakovenko A. National standards of physical education for US students. The article presents an analysis of the content of national standards for physical education for students of secondary schools in the United States of America, developed by the Society of Health and Physical Educators. There are 5 national standards, which include the motor competence of students, physical education knowledge and its application in practice, health preservation and the appropriate level of physical fitness, social integration, motivation, reflexive behavior, satisfaction from physical activity and self-expression through movements. National standards of physical education imply a certain level of students' competence in each class of primary, secondary and high school. The purpose of the application of standards is a physically literate individual with a certain level of psychomotor, cognitive and affective development, carrying out health-improving physical activity throughout life.

The study was conducted to determine the possibilities of using foreign experience in the practice of physical education of Ukrainian schoolchildren. As a basis, we can take a comprehensive approach to child development, based on the national standards of physical education of schoolchildren in the United States, which implies the impact on various areas – health, education, communication, entertainment. At the same time, it is important to gradually raise the level of consciousness by choosing various forms and means of physical education from primary to secondary and high school.

Key words: physical education, national standards, schoolchildren, USA.